

10.12.2014

Dnro 313/4/14

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Jussi Pajuoja

Esittelijä: Esittelijäneuvos Juha Niemelä

TYÖTTÖMYYSKASSAN MAINONNASSAAN ANTAMA INFORMAATIO

1

KANTELU

Arvostelitte kirjeessänne Yleinen työttömyyskassa YTK:n (jäljempänä myös YTK) menettelyä palvelujensa markkinoinnissa. Kassa on mielestänne käyttänyt mainonnassaan virheellisiä ja harhaanjohtavia ilmaisuja kuvatessaan sen ja muiden työttömyyskassojen vuosijäsenmaksuja. Kassa antaa mielestänne ymmärtää, että sen 99 euron suuruinen jäsenmaksu olisi lähtökohtaisesti aina edullisempi kuin muiden kassojen. Kerrotte kuitenkin, että tasajäsenmaksut ovat työttömyyskassoissa yleensä alle sata euroa. Muutoinkin kassojen jäsenmaksujen suuruus vaihtelee kertomanne mukaan 20 eurosta vajaaseen 300 euroon, jos kuukausipalkka on 3000 euroa. Mainitsitte itse olevanne Julkisten ja hyvinvointialojen liiton (JHL) ja sen työttömyyskassan jäsen. Myös Teidän kassanne jäsenmaksu on alan keskimääräisellä palkalla pienempi kuin YTK:n. Lisäksi tuote esiin sen edunvalvonnan kokonaisuuden merkityksen, joka ammattiliitonne jäsenyys yhdistettynä työttömyyskassan jäsenyyteen Teille antaa.

- - -

3

RATKAISU

Työttömyyskassat hoitavat lakisäätteistä työttömyysturvaa ja näin ollen julkista tehtävää. Niiden menettelyjä onkin laillisuusvalvontakäytännössä arvioitu viranomaisten toimintaan rinnastettavana muun muassa hallintolain näkökulmasta. Sen palveluperiaatetta ilmaiseman 7 §:n 2 momentissa säädetään, että viranomaisen velvollisuudesta tiedottaa toiminnastaan ja palveluistaan sekä yksilöiden ja yhteisöjen oikeuksista ja velvollisuuksista toimialaansa liittyvissä asioissa säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 20 §:n 2 momentissa.

Lähestynkin nyt puheena olevaa asiaa tästä hallinto- ja julkisuuslain näkökulmasta siten, että jos kassa päättää tiedottaa toiminnastaan esimerkiksi mainostamalla, sen mainonnassaan antaman informaation tulee olla oikeaa ja asianmukaista. Sen sijaan toimivaltaani ei kuulu arvioida asiaa kuluttajansuojalain näkökulmasta, vaan se on nähdäkseni kilpailu- ja kuluttajaviraston tehtävä. Myös se, kuuluuko työttömyyskassojen nyt puheena oleva toiminta kilpailu- ja kuluttajaviraston valvoman lainsäädännön alaisuuteen, on niin ikään ensisijaisesti kilpailu- ja kuluttajaviraston arvioitava asia. Näiltä osin yhdyn siis Finanssivalvonnan lausunnossaan esittämään. Tässä arvioinnissa huomioon otettavaksi tulisi nähdäkseni myös Finanssivalvonnan lausunnossaan mainitsema EU-tuomioistuimen tuomio ja siinä mainittu direktiivi.

Oman tarkastelukulmani kannalta katson saamani selvityksen perusteella, että asiassa ei ole ilmennyt aihetta epäillä YTK:n menetelleen lainvastaisesti tai laiminlyöneen velvollisuuksiaan. Sen mainonnassaan antamia tietoja ei voi nähdäkseni pitää virheellisinä. Sekä Teidän kirjoituksen että YTK:n antaman selvityksen perusteella kassojen jäsenmaksuissa näyttäisi olevan suuret vaihtelut ja kaikki YTK:n mainonnassa mainitut jäsenmaksut mahtuvat tähän vaihteluväliin. Mainonnassa ei ole myöskään mainittu YTK:n lisäksi nimeltä muita työttömyyskassoja. YTK:n jäsenmaksun suuruus siinä mainitaan käsittääkseni oikean suuruisena.

Mitä tulee mainitsemaan ammattiliiton ja työttömyyskassan muodostamaan kokonaisuuteen, totean, että ammattiliittojen kuten muidenkaan yksityisten yhdistysten toiminta ei kuulu valvontavaltaani. Sen sijaan työttömyyskassojen toiminnan osalta olen aiemmissa ratkaisuisani (mm. dnro 2256/4/11) korostanut sitä, että työttömyyskassojen tulee tiedottaa kassaan liittymisestä avoimesti ja tuoda esiin avoimesti ne vaihtoehdot, joita kassan jäseneksi hakeutuvalla on käytettävissään eli toisin sanoen liittyminen kassaan samalla kun liittyy ammattiliittoon tai liittyminen ainoastaan kassaan niin sanotuksi yksilöjäseneksi. Palveluperiaatteen mukaisesti ja kassan oman toiminnan tuloksellisuuden kannalta katson edelleen, että kassan tulee huolehtia, että yksilöjäsenhakemuslomake on vaikeuksitta saatavissa niille, jotka päätyvät hakeutumaan yksilöjäseneksi. Apulaisoikeusasiamies Ilkka Rautio on puolestaan jo 10 vuotta sitten antamassaan ratkaisussa (Finanssivalvonnan viittaama dnro 588/4/03) katsonut, että ammattiliittojen jäsenmaksulaskuista tulisi ilmetä eriteltynä myös työttömyyskassan osuus. Tämä helpottaisi jäsentä erottamaan työttömyyskassan jäsenmaksun suuruuden. Kysymys työttömyyskassojen itsenäisyydestä ja erottumisesta ammattiliittojen toiminnasta niin tiedottamisessa kuin jäsenmaksujen perinnässä olivat esillä myös muutama vuosi sitten kohdistaussani työttömyyskassoihin tarkastuksia. Käsitykseni mukaan se, että työttömyyskassat tiedottaisivat itse nykyistä avoimemmin oman jäsenmaksunsa määräytymisperusteista, auttaisi henkilöitä vertailemaan omaa jäsenmaksuaan muiden kassojen vastaaviin. Työttömyyskassojen tarjoama tuote eli lakisääteinen työttömyysturva itsessään on kaikilla sama, kuten YTK:kin on selvityksessään todennut.

Edellä kerrotun perusteella kirjoituksenne ei anna minulle aihetta enempiin toimenpiteisiin.